

УРОК 3

1. Согласный [л] в сербском языке звучит несколько мягче, чем русский твердый [л] — как «средне-европейский» [l] в английском, немецком, французском языках.

Прочитайте:

лак	дело	лук	лед	лице	бол
кола	тело	лука	лек	лимун	кал
плата	село	блуза	леп	литар	бокал
блато	около	лула	лето	лила	генерал

2. Мягкие согласные [љ], [њ] звучат мягче, чем русские (кончик языка следует зафиксировать за нижними зубами). Старайтесь избегать ассоциаций с разделительным мягким знаком: сербские **ља** (lja), **љу** (lju), **ња** (nja), **њу** (nju) произносятся как русские **ля**, **лю**, **ня**, **ню**, а не **лья**, **люя**, **нья**, **нюя** и т. п.; слова типа **знање** (znanje) следует произносить **знане**, а не **знанье**.

Прочитайте:

љубав	воља	краљ
људи	поље	угаљ
љуска	хаљина	родитељ
Љиљана	даљина	
њух	вожња	пањ
њушка	ношња	лењ
њива	знање	огањ
њихов	стање	

3. Сравните произношение слов с [л] — [љ], [н] — [њ].

луди — људи	лука — љук
лула — љула	лутка — љубав
школа — шкољка	лига — љига
плуг — пљусак	плес — пљесак
клуца — кљун	нико — њихов
нега — његов	никакав — њихати
дан — пањ	зелен — лењ
трун — туњ	

4. **МНОЖЕСТВЕННОЕ ЧИСЛО СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ.** В сербском языке не только в единственном, но и во множественном числе существительных различается род.

Запомните:

Во множественном числе существительные мужского рода на согласный имеют окончание **-И**, женского рода на **-а** имеют окончание **-Е**, среднего рода на **-о**, **-е** имеют окончание **-А**.

В сербском языке есть «беглый» А, который соответствует русским «беглому» О и «беглому» Е. Существительные мужского рода с «беглым» А утрачивают его во множественном числе, например: *старац* — *старци* (сравните: старец — старцы). Односложные существительные мужского рода во множественном числе как правило оканчиваются на **-ови**, **-еви** (*зид* — *зидови*, *отац* — *очеви* и т. п.); существительные на **-лац** во множественном числе оканчиваются на **-оци**; существитель-

ные на -г, -к, -х во множественном числе обычно оканчиваются на -зи, -ци, -си. Существительные женского рода на согласный получают во множественном числе окончание -и (а не -е): *кост* — *кости*, *новост* — *новости*, *радост* — *радости*.

Мужской род

Единственное число		Множественное число
студент	«студент»	студенти
професор	«преподаватель»	професори
мушкарац	«мужчина»	мушкарци
слушалац	«слушатель»	слушаоци
Рус	«русский»	Руси
зид	«стена»	зидови
сто	«стол»	столови
кључ	«ключ»	кључеви
отац	«отец»	очеви
психолог	«психолог»	психолози
радник	«рабочий»	радници
успех	«успех»	успеси

Женский род

Единственное число		Множественное число
студенткиња	«студентка»	студенткиње
Рускиња	«русская»	Рускиње
соба	«комната»	собе
свеска	«тетрадь»	свеске
оловка	«ручка»	оловке
торба	«сумка»	торбе
радост	«радость»	радости

Средний род

Единственное число		Множественное число
село	«село, деревня»	села
море	«море»	мора
име	«имя»	имена

Исключения:

човек «человек» — **људи** «люди»

дете «ребенок» — **деца** «дети»

брат «брат» — **браћа** «братья»

господин «господин» — **господа** «господа»

Слова *деца*, *браћа*, *господа* являются собирательными существительными женского рода. Прилагательные, указательные и притяжательные местоимения, определяющие эти слова, имеют окончание женского рода единственного числа, а глагол имеет форму множественного числа, например: *Моја деца су мала* «Мои дети маленькие».

5. Образуйте множественное число по заданной модели:

<i>студент</i> — <i>студенти</i>	<i>слушалац</i> — <i>слушаоци</i>
<i>турист</i> «турист»	<i>читалац</i> «читатель»
<i>прозор</i> «окно»	<i>гледалац</i> «зритель»
<i>орман</i> «шкаф»	<i>посетилац</i> «посетитель»
<i>кофер</i> «чемодан»	<i>преводилац</i> «переводчик»
<i>комарац</i> «комар»	
<i>мушкарац</i> «мужчина»	

зид — зидови	кључ — кључеви
град «город»	нож «нож»
стан «квартира»	муж «муж»
друг «товариш»	краљ «король»

свеска — свеске	село — села
учионица «аудитория»	место «место»
столица «стул»	седиште «место, сиденье»
жена «женщина, жена»	друштво «общество, компания»
девојка «девушка»	позориште «театр»

☞ 6. Закончите предложения по модели:

Иван је студент. Петар и Иван... — Петар и Иван су студенти.

1. Јован је преводилац. Јован и Небојша... 2. Јелена је студенткиња. Јелена и Олга ... 3. Ја сам Рус. Ја и Иван ... 4. Тања је Рускиња. Ја и Тања ... 5. Ти си новинар. Ви ... 6. Она је Немица. Оне ... 7. Милош је радник. Милош и Зоран... 8. Ја сам геолог. Ја и Новак... 9. Он је друг. Они...

7. **ОБЩИЙ ВОПРОС.** Вопросительные предложения с частицами **ли**, **да ли**. Общий вопрос в сербском языке строится двумя способами:

Общий вопрос с частицей ли .	Общий вопрос с частицами да ли .
Ја сам професор. Јесам ли (ја) професор? Ти си професор. Јеси ли (ти) професор? Он је професор.	Ја сам студент. Да ли сам (ја) студент? Ти си студент. Да ли си (ти) студент? Он је студент.

Је ли (он) професор?	Да ли је (он) студент?
Ми смо професори.	Ми смо студенти.
Јесмо ли (ми) професори?	Да ли смо (ми) студенти?
Ви сте професори.	Ви сте студенти.
Јесте ли (ви) професори?	Да ли сте (ви) студенти?
Они су професори.	Они су студенти.
Јесу ли (они) професори?	Да ли су (они) студенти?

Примечание. Если в сказуемом есть глагол-связка бити, вопрос с частицей ли начинается ударной (полной) формой этого глагола, за исключением 3 лица единственного числа (Је ли...).

При ответе на общий вопрос, содержащий формы настоящего времени глагола *бити* (*јесам*), вместо положительного ответа «Да» можно использовать ударные (полные) формы этого глагола:

Јесам ли (ја) у праву? — **Јеси.** «Я прав? — Да, (ты) прав».

Јесмо ли (ми) у праву? — **Јесте.** «Мы правы? — Да, (вы) правы».

Јеси ли студент? — **Јесам.** «Ты студент? — Да, студент».

Јесте ли студенти? — **Јесмо.** «Вы студенты? — Да, студенты».

Јесу ли професори? — **Јесу.** «Они преподаватели? — Да».

Је ли он професор? — **Јест(е).** «Он преподаватель? — Да».

Је ли то твоја торба? — **Јест(е).** «Это твоя сумка? — Да, моя».

Је ли оно наш аутобус? (Да ли је оно наш аутобус?) — **Јест(е).**

«Это наш автобус? — Да, наш».

8. Задайте общий вопрос к предложению, напр.:
Студент сам. — Јеси ли студент? (Да ли си студент?); То је моја торба. — Је ли то твоја торба? (Да ли је то твоја торба?)

Ја сам Петар. Ово је Драган. Драган је мој брат. То је наша мајка. Ово је наш стан. То је моја соба, а оно је твоја. Ја сам преводилац. Ти си мој муж. Ја сам твоја жена. Моја сестра је студенткиња. Наташа је овде. Зора и Милош су из Београда. Ја и Владимир смо Руси. Туристи смо. Наша соба је тамо. Ви сте наши гости. То је ваша соба.

9. Скажите вместо «да»: *јесам, јеси, јест (е), јесмо, јесте, јесу.*

Јеси ли Рус? Да ли сте Руси? Јесмо ли паметни (умные)? Јесмо ли лепе (красивые)? Је ли Драган преводилац? Да ли је Ана студенткиња? Јесу ли Новак и Зоран радници? Да ли сам твој пријатељ? Да ли си моја девојка?

10. **КРАТКАЯ (НЕОПРЕДЕЛЕННАЯ) И ПОЛНАЯ (ОПРЕДЕЛЕННАЯ) ФОРМА ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ.** Большинство прилагательных имеет определенную (полную) и неопределенную (краткую) формы. В отличие от русского языка неопределенная (краткая) форма прилагательного употребляется не только в качестве именной части составного сказуемого, но может использоваться и в качестве определения. В составе сказуемого употребление краткой формы обязательно.

Прилагательные отвечают на вопрос: *какав? «какой?»*, *каква? «какая?»*, *какво? «какое?»*, *какви (какве, каква)? «какие?»*

Род	Неопределенная форма		Определенная форма	
	Единственное число	Множественное число	Единственное число	Множественное число
мужской	добар	добри	добри	добри
женский	добра	добре	добра	добре
средний	добро	добра	добро	добра

Примечания.

1. При поиске слова в словаре нужно помнить, что словарной формой прилагательного является краткая форма мужского рода единственного числа. В этой форме часто бывает «беглый» А, поэтому чтобы найти перевод *паметни*, нужно искать *паметан*.
2. Русское слово «какой» переводится на сербский язык по-разному. Если вас интересует качество, цвет и т. п., нужно спросить: *Какав је он? Каква је она? Какво је оно? Какви су они? Какве су оне? Каква су она?* Если же вы имеете в виду «какой из, который», следует использовать слово *који, која, које; који, које, која*.

11. Прочитайте и переведите текст:

млад (млади)	молодой
стар (стари)	старый
нов (нови)	новый
светао (светли)	светлый
таман (тамни)	темный

неки	1. <i>какой-то</i> ; 2. (мн.) <i>некоторые</i>
*дебео (дебели)	<i>толстый</i>
танак (танки)	<i>тонкий</i>
тежак (тешки)	1. <i>тяжелый</i> ; 2. <i>трудный</i>
лак (лаки)	<i>легкий</i>
интересантан (интересантни)	<i>интересный</i>
*досадан (досадни)	<i>скучный</i>
сав, сва, све; сви, све, сва	<i>весь, вся, всё; все</i>
леп (лепи)	<i>красивый</i>
ружан (ружни)	<i>уродливый</i>
*велики (обычно опред.)	<i>большой</i>
*мали (только опред.)	<i>маленький</i>
удобан (удобни)	<i>удобный</i>
неудобан (неудобни)	<i>неудобный</i>
глуп (глупи)	<i>глупый</i>
*паметан (паметни)	<i>умный</i>
али	<i>но</i>
или	<i>или</i>

Ја сам млада и лепа. Ово је мој нови стан. Моја соба је велика и светла. Тамо су моје књиге. Неке књиге су дебеле и тешке, а неке су танке и лаке. Све су књиге интересантне. Овде је мој сто. Он је мали, али удобан. То је стара фотелја. Ко је ту? То је мој пас. Пси су паметни, али је мој пас стар, дебео и глуп. Он је досадан, али је мој љубимац!

Ответајте на вопросы:

- Да ли је она млада или стара?
- Да ли је лепа или ружна?
- Да ли је соба велика или мала?
- Да ли су књиге дебеле или танке?
- Јесу ли све књиге интересантне?

Је ли сто удобан?
Је ли фотелја стара?
Да ли је пас млад или стар?
Да ли је паметан или глуп?
Каква (какав) си ти?
Какав је твој пас (љубимац)?
Каква је твоја соба?
Каква је наша учионица?

12. Составьте предложения по модели:
— *Какав је сто? «Какой стол?» — Сто је нов. «Стол новый».*
— *Каква је оловка? «Какой карандаш?» Оловка је нова. «Карандаш новый».*
— *Какво је огледало? «Какое зеркало?» — Огледало је ново. «Зеркало новое».*

Сто — нов. Столице — старе. Мој муж — млад. Твој муж — стар. Наш стан — мали. Твоја соба — удобна. Наша учионица — велика. Девојке — лепе. Студенти — вредни (старательный). Пси — паметни. Мој пас — глуп. Ваше село — велико. Моја девојка — лепа. Твоја девојка — ружна.

13. Запомните названия цветов.

боја   цвет

Какве је боје...? Какве су боје...? «Какога цвета?»
Бео (бели) «белый»; *сив (сиви) «серый»; зелен (зелени) «зеленый»; жути (жути) «желтый»; плав (плати) «голубой»; неизменяемые прилагательные: браон «коричневый», беж «беж», розе «розовый», тегет «темно-синий», лила «лиловый».

Прочитайте тексты и ответьте на вопросы.

а) слика	картина
небо	небо
облак (облаци)	облако, туча
песак	песок
*брод	корабль
планина	гора, горный массив
*около	вокруг

Ово је слика. Небо је плаво. Облаци су бели. И море је плаво. Тамо је бели брод. Песак је жут, а около су зелене планине. Слика је лепа!

Какво је небо?

Какви су облаци?

Какав је песак?

Какве су планине?

Какво је море?

Какав је брод?

б) ствар (ж) — ствари (мн.)	вещь, вещи
један (једна, једно)	один
други	другой
хаљина	платье
сукња	юбка
блуза	блузка
*мајица	футболка
*панталоне (мн. ж)	брюки
ципеле (мн. ж)	туфли

Ово су моје ствари. Овде су хаљине. Једна хаљина је бела, а друга хаљине је зелене боје. Једна моја сукња је плава, а друга је беле боје. Ту је блуза розе боје, а тамо су беле блузе. Мајице су жуте, лила и тегет. Ово су беж

панталоне. И ципеле су беж боје. Ове ципеле су браон. И ташна је браон боје.

Какве је боје једна хаљина?

Какве је боје друга хаљина?

Какве су боје сукње?

Какве је боје једна блуза?

Какве су боје мајице?

Какве су боје ципеле?

Какве је боје ташна?

Запомните:

Какав је данас дан? «Какой сегодня день?» — Данас је леп дан. «Сегодня хороший день».

Какво је данас време? «Какая сегодня погода?» — Данас је лепо време. «Сегодня хорошая погода».

Који је данас дан? «Какой сегодня день?» — Данас је понедељак (уторак, среда, четвртак, петак, субота, недеља). «Сегодня понедельник (вторник, среда, четверг, пятница, субота).»

Примечание. В слове четвртак произносится р «слоговой» (смотри-те урок 6).

14. Прочитайте и переведите диалог.

*напољу

на улице, на дворе

зар

разве

Баш је лепо!

Как хорошо!

— Добар дан.

— Добар дан.

- Како сте.
- Добро сам, а ви?
- И ја сам добро. Какво је време напољу?
- Време је лепо.
- Који је данас дан?
- Данас је недеља.
- Зар је данас недеља? Баш је лепо!

15. Разыграйте диалог, заменяя выделенные слова словами в скобках.

а) топао (топли)	<i>теплый, жаркий</i>
хладан (хладни)	<i>холодный</i>
*ведар (ведри)	<i>ясный, безоблачный</i>
кишовит (и)	<i>дождливый</i>
*магловит (и)	<i>туманный</i>

- Који је данас дан?
  - Данас је **субота**.
  - Какво је време данас?
  - Данас је **топло време**.
- (понедељак — хладно време; уторак — ведро време; среда — кишовито време; четвртак — магловито време; петак — ружно време)

б) топло	<i>тепло, жарко</i>
хладно	<i>холодно</i>
кишовито	<i>дождливо</i>

- Како је напољу?
  - Данас је **топло**.
- (хладно; кишовито)

16. Ответьте утвердительно на вопросы.

Јесам ли професор? Да ли сте психолози? Јесу ли Саша и Наташа муж и жена? Да ли сте Рус? Да ли је Тања Рускиња? Је ли ово ваша оловка? Је ли то ваша свеска? Јесу ли блузе беле? Да ли су панталоне браон? Је ли мајица тегет боје? Јесам ли дебела? Јесмо ли паметни?

17. Задайте общий вопрос.

Ово је оловка. Она је плава. То су свеске. Оне су зелене. Ја сам професор. Ви сте слушаоци. Ви сте Руси. Ви сте из Москве. Наша учионица је удобна. Прозори су велики. Зидови су жути. Панталоне су браон боје. Ја сам професор. Ми смо студенти.

18. Задайте вопросы со словами како, каков, који.

Зовем се Александар. Мој друг се зове Петар. Мој стан је мали, али удобан. Твоја соба је велика и светла. Данас је лепо време. Данас је леп дан. Данас је петак. Ја сам паметан. Ја сам лепа. Уторак је. Пси су паметни. Добро сам.

19. Переведите на сербский язык.

а) Вы переводчик? — Да, переводчик. И Петр и Александр переводчики? — Да, переводчики. — Они русские? — Да, русские.

б) Это ваша комната? — Да, наша. — Какая она? — Комната большая и удобная.

в) Это ваша собака? Она глупая или умная?

г) Это ваши вещи? Какого цвета платье? — Платье голубое, и юбка голубого цвета. Какого цвета брюки? — Брюки бежевые, и туфли бежевого цвета. Блузка розовая, а футболка темно-синяя.

д) Какая сегодня погода? — Сегодня хорошая погода. Какой сегодня день? — Сегодня воскресенье. На улице тепло.

✎ 20. Перепишите латиницей задания 8, 11, 13.

☑ 21. Добро пожаловать в Сербию и Черногорию!

Прочитайте слова и предложения и перепишите их кириллицей.

mleko	молоко
ulje	растительное масло
sladoled	мороженое
lek	лекарство;
	lekovі лекаρства
lekar	врач
hotel	гостиница
jelo	блюдо, еда
jelovnik	меню
toalet	туалет
tanjir	тарелка
šolja	чашка
lignje	кальмары
školjke	моллюски
riblja čorba	уха
svinjski odrezak	эскалоп
meso na roštilju	мясо на гриле
ljuta paprika	красный перец

vinjak	виньяк (коньяк)
šampanjac	шампанское
lek za glavobolju	лекарство от головной боли
Koji su to lekovi?	Какие это лекарства?
Zabranjeno fotografisanje!	Фотографировать воспрещается!
Zabranjeno pušenje!	Курить воспрещается!

✎ Словарь

али	но
аутобус (м)	автобус
баш	усилительная частица
беж (неизмен.)	бежевый
бео (бели)	белый
*блато (с)	грязь
блуза (ж)	блузка
боја (ж)	цвет
*бокал (м)	кувшин
бол (м)	боль
браон (неизмен.)	коричневый
*брод (м)	теплоход, корабль
*ведар (ведри)	ясный, безоблачный
*велик(и)	большой
*време (с)	1. время; 2. погода
глуп (глупи)	глупый
*дебео (дебели)	толстый
девојка (ж)	девушка
*други	1. второй; 2. другой
жут (жути)	желтый
зар	разве

зелен (зелени)	зеленый
зид (м)	стена
знање (с)	знание
или	или
име (с)	имя
јело (с)	блюдо, еда
јеловник (м)	меню
какав	какой (по качеству)
кишовит (и)	дождливый
кључ (м)	ключ
који	какой, который
кола (мн. с)	машина, автомобиль
лак (лаки)	легкий
лампа (ж)	лампа
лед (м)	лед
лек (м)	лекарство
лекар (м)	врач
леп (лепи)	1. красивый; 2. хороший
лето (с)	лето
лила (неизмен.)	фиолетовый
лице (с)	лицо
лук (м)	лук
љубав (ж)	любовь
љубимац (м)	любимец
људи (мн.)	люди
*магловит (и)	туманный
*мајица (ж)	футболка
*мали	(только опред форма) маленький
млад (млади)	молодой
море (с)	море
*напољу	на улице, на дворе
*недеља (ж)	1. неделя; 2. воскресенье
неудобан (неудобни)	неудобный
нов (нови)	новый

облак (м)	облако; туча
*около	вокруг
*паметан (паметни)	умный
панталоне (мн. ж)	брюки
песак (м)	песок
петак (м)	пятница
плав (плави)	голубой
планина (ж)	гора
*плата (ж)	заработная плата, зарплата
понеделјак (м)	понедельник
преводилица (м)	переводчик
прозор (м)	окно
психолог (м)	психолог
радник (м)	рабочий
розе (неизмен.)	розовый
ружан (ружни)	уродливый
свеска (ж)	тетрадь
светао (светли)	светлый
село (с)	село; деревня
*сив (и)	серый
слика (ж)	картина
слушалац (м)	слушатель
среда (ж)	среда
стар (стари)	старый
субота (ж)	суббота
сукња (ж)	юбка
таман (тамни)	темный
танак (танки)	тонкий
тегет (неизмен.)	темно-синий
тежак (тешки)	1. тяжелый; 2. трудный
тоалет	туалет
топао (топли)	теплый, жаркий
топло	тепло, жарко
удобан (удобни)	удобный
успех (м)	успех

уторак (м)	вторник	(м) вѣторник
хальина (ж)	платье	одежда
хладан (хладни)	холодный	(хладан) (хладни)
хладно	холодно	(хладно) (хладно)
хотел	гостиница	(хотел) (хотел)
ципеле (мн. ж)	туфли	(ципеле) (ципеле)
четвртак (м)	четверг	(четвртак) (четвртак)

УРОК 4

1. Согласные [ж], [ш], [ц] звучат более мягко, чем соответствующие русские согласные.

После сербских согласных [ж], [ш], [ц] произносится гласный [и], а не [ы].

Прочитайте:

живот	машина	цифра
дружина	тишина	ципела
сложити	наши	цигарета
шити	ваши	Немци

2. Глухой согласный [ч] — твердый в отличие от русского мягкого [ч]. При произношении этого согласного губы в большей степени округлены и выпячены вперед.

Прочитайте:

човек	очи	реч
чудо	вече	ключ
чист	тачка	мач

3. Глухой согласный [ћ] — мягкий. Он звучит мягче русского [ч], как русский мягкий согласный [ч'] и [ш], произнесенные слитно. Кончик языка следует зафиксировать за нижними зубами R —

 Прочитайте:

ћерка кућа моћ
ћурка цвеће ноћ
ћебе срећа помоћ

 4. ЛОКАТИВ (ПРЕДЛОЖНЫЙ ПАДЕЖ) ЕДИНСТВЕННОГО ЧИСЛА СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ.

В сербском языке семь падежей:

Название падежа	Вопрос	Русский эквивалент названия
номинатив	ко? шта?	именительный падеж
генитив	кога? чега?	родительный падеж
датов	коме? чему?	дательный падеж
акузатив	кога? шта?	винительный падеж
вокатив	—	звательный падеж
инструментал	ким? чим?	творительный падеж
локатив	(о) коме? чему?	предложный падеж

Существительные мужского и среднего рода единственного числа в локативе получают окончание -У (брат + у = брату, село — сел + у = селу); существительные женского рода единственного числа в локативе имеют окончание -И (сестра — сестр + и = сестри). В сочетании с предлогами у «в» и на «на» существительные в форме локатива отвечают на вопрос «где?». В сочетании с предлогом о «о, об, обо» — указывают на объект речи, мысли и т. п. Например:

Где живите? — Живим у Београду. «Где вы живете? — Я живу в Белграде».

О чему мислите? — Мислим о Београду. «О чем вы думаете? — Я думаю о Белграде».

О коме мислите? — Мислим о сину. «О ком вы думаете? — Я думаю о сыне».

Мужской род	Женский род	Средний род
Где? Београд — у Београду	Где? Москва — у Москви	Где? село — у селУ
О коме? Милош — о МилошУ	О коме? Зора — о Зори	О чему? село — о селУ

Многие существительные женского рода на -ка, -га, -ха в локативе единственного числа оканчиваются на -ци, -зи, -си.

Запомните:

рука «рука» — у руци, нога «нога» — на нози, аптека «аптека» — у аптеци, река «река» — на реци, лука «порт» — у луци, свеска «тетрадь» — у свесци, Америка — у Америци

 5. Прочитайте и переведите предложения.

*вечера	ужин
сто	стол
доручак	завтрак
фрижидер	холодильник
*столица	стул
текст	текст
*реч (ж)	слово
речник	словарь
болница	больница
соба	комната; номер в гостинице
плажа (ж)	пляж

лука	порт	
ручак	обед	
кафана	кафе, рестораник	
*истина	правда	

Где си? — У соби сам. Где је вечера? Вечера је на столу, а доручак је у фрижидеру. Где је кључ? — Кључ је у ташни. А где је ташна? — Ташна је на столици. Где је професор? — Професор је на универзитету. А студенти? — У учионици су. Нови текст је у књизи, а нове речи су у речнику. Где је лекар? — Лекар је у болници. Где су туристи? — Ту су, у хотелу. А туристкиње су тамо, на плажи. Где је лука? — На мору је. У луци је бели брод. Где су мушкарци? — Мушкарци су на ручку у кафани. И вино је на столу у кафани. У чему је истина? У вину је истина. О чему мислиш? — Мислим о истини.

Ответа на вопросы:

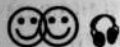
- Где је вечера?
- Где је кључ?
- Где је ташна?
- Где су професори?
- Где су студенти?
- Где су нови текстови?
- Где је бели брод?
- Где је лука?
- Где сте ви?
- О чему мислите?

Запомните:

- Молим (те, вас)! «Пожалуйста!» (просьба).
- Изволите! Изволи! «Пожалуйста!» (предложение).

- Хвала! — Молим! «Спасибо! — Пожалуйста!»
- Извините! Извини! — Молим! «Извини(те)! — Пожалуйста!»
- Молим? «Что-что? (Что вы сказали?)»

Примечание. В сербском языке существуют полные формы личных местоимений, имеющие самостоятельное ударение, и краткие безударные формы (энклитики), например: *мене — ме «меня», тебе — те «тебя», мени — ми «мне», теби — ти «тебе».*

6. Прочитайте и переведите диалог. Разыграйте диалог, заменяя выделенное слово словами в скобках.

*чаша	бокал
програм (м)	программа
вино	вино
пиво	пиво

сок	сок
— Изволи, ово је твоја чаша.	
— Хвала.	
— Молим.	
— Шта је у чаши?	
— У чаши је вино.	
— Шта је на програму?	
— На програму је музика.	
— Каква је музика?	
— Лепа је. И ти си лепа.	
— Молим?	
— Лепа си!	
— Хвала.	
— Молим. То је истина!	
(пиво, сок, кока-кола, вода)	

7. Поставьте существительное в форме локатива.

- а) *Ташина је на (столица)* — *Ташина је на столици*.
Драгана је у (соба). *Оловка је у (торба)*. *Торба је на (столица)*. *Девојке су на (плажа)*. *Мој муж је у (кафана)*.
- б) *Музика је на (програм)* — *Музика је на програму*.
Књига је на (сто). *На (прозор)* су завесе. *Наша соба је у лепом (хотел)*. *Ми смо у (град)*. *На (зид)* су слике.
- в) *На (село) је лепо*. — *На селу је лепо*. *На (море) је топло*. *Звезде су на (небо)*. *У (позориште) је интересантна представа*. *У (вино) је истина*.

8. **УКАЗАТЕЛЬНЫЕ МЕСТОИМЕНЕНИЯ.** В зависимости от степени отдаленности указываемого предмета в сербском языке используются местоимения **овај** «этот»; **тај** «этот, тот»; **онај** «(вон) тот».

Род	Указывает на ближайший предмет	Указывает на отдаленный предмет	Указывает на самый отдаленный предмет
<i>Единственное число</i>			
мужской	овај	тај	онај
женский	ова	та	она
средний	ово	то	оно
<i>Множественное число</i>			
мужской	ови	ти	они
женский	ове	те	оне
средний	ова	та	она

9. Поставьте словосочетания во множественном числе, например: *Овај дан* — *ови дани*.

Она студенткиња, тај студент, овај пријатељ, ово позориште, та Русикиња, онај сто, оно село, то јутро, тај зид, то лето, оно место, та улица, тај хотел, ова соба, то дете, онај човек.

10. Дополните предложения прилагательным **леп**. Полученные предложения преобразуйте во множественное число, например: *Овај дан је леп*. — *Ови дани су лепо*.

Овај хотел је... Ова торба је... То село је... Тај пут је... Она соба је... Та зграда је... Ово језеро је... Она слика је... Овај град је... Ово позориште је... Тај хотел је... Она плажа је...

11. **ИМЕНТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ ЕДИНСТВЕННОГО И МНОЖЕСТВЕННОГО ЧИСЛА ПРИТЯЖАТЕЛЬНЫХ МЕСТОИМЕНЕНИЙ.**

Личные местоимения	Притяжательные местоимения	Личные местоимения	Притяжательные местоимения
ја	мој	ми	наш
ти	твој	ви	ваш
он	његов	они	њихов
оно	његов	оне	њихов
она	њен	она	њихов

В отличие от русского языка сербские местоимения **његов** «его», **њен** «её» и **њихов** «их» изменяются по родам, числам и падежам.

Единственное число			Множественное число		
м. р.	ж. р.	ср. р.	м. р.	ж. р.	ср. р.
Чији?	Чија?	Чије?	Чији?	Чије?	Чија?
мој	моја	моје	моји	моје	моја
твој	твоја	твоје	твоји	твоје	твоја
његов	његова	његово	његови	његове	његова
њен	њена	њено	њени	њене	њена
наш	наша	наше	наши	наше	наша
ваш	ваша	ваше	ваши	ваше	ваша
њихов	њихова	њихово	њихови	њихове	њихова

12. Составьте предложения по модели:
Он је турист (кофер) — То је његов кофер.

а) Он је студент (књига). Он је возач (аутомобил). Он је професор (сто). Он је сељак (село). Он је лекар (болница).

б) Она је студенткиња (књига). Она је мајка (дете). Она је жена (муж). Она је сестра (брат).

в) Они су студенти (универзитет). Оне су студенткиње (књиге). Они су радници (фабрика). Они су туристи (торбе).

13. Ответьте на вопрос по модели: *Ово је мој кофер. — А торба? — И торба је моја.*

Ово су наши кофери. — А торбе? То је мој кључ. — А оловка? Ово је твој сто. — А књига? Оно је његова соба. — А стан? То је њен аутомобил. — А гаража? Ово су ваши столови. — А столице? То је њихов хотел. — А плажа?

14. Ответьте на вопросы по модели: *Чији је ово капут? (ја) — Ово је мој капут.*

Чија је ово књига? (ја) Чији је то сто? (ми) Чије су то оловке? (ти) Чији је то брат? (он) Чија је то сестра? (он) Чији је то отац? (она) Чија је то мајка (она) Чија је оно кућа? (они) Чија су ово места? (оне) Чији су оно аутомобили? (они) Чија је ово свеска? (она) Чији је то стан? (он) Чија је оно учионица (они)

15. **ОТРИЦАТЕЛЬНЫЕ ФОРМЫ ГЛАГОЛА СВЯЗКИ БИТИ.** Как правило, сербские глаголы употребляются с отрицательной частицей **не**, однако глагол-связка **бити** имеет отрицательные формы с **ни-**, которые пишутся слитно:

Единственное число	Множественное число
1л. ја нисам	ми нисмо
2л. ти ниси	ви нисте
3л. он (она, оно) није	они (оне, она) нису

Так же как положительный ответ да можно заменить формами глагола-связки **бити (јесам)**, вместо отрицательного слова **не** «нет» можно употреблять формы **нисам, ниси** и т. д., например:

Јесам ли лепа? — Јеси.

«Я красивая? — Да, (ты) красивая».

Јесам ли глуп? — Ниси.

«Я глупый? — Нет, (ты) не глупый».

Јесте ли професор? — Јесам. Професор сам.

«Вы преподаватель? — Да. Я преподаватель».

Јеси ли студент? — Нисам. Професор сам.

«Ты студент? — Нет. Я преподаватель».

Je ли то хотел? — Јест. То је хотел.

«Это гостиница? — Да. Это гостиница».

Je ли то ресторан? — Није. То је хотел.

«Это ресторан? — Нет. Это гостиница».

Јесмо ли у нашем хотелу? — Јесте. То је ваш хотел.

«Мы в нашей гостинице? — Да. Это ваша гостиница».

Јесмо ли у нашем хотелу? — Нисте. То је други хотел.

«Мы в нашей гостинице? — Нет. Это другая гостиница».

Јесте ли Руси? — Јесмо. Руси смо.

«Вы русские? — Да. Мы русские».

Јесте ли Немци? — Нисмо. Руси смо.

«Вы немцы? — Нет. Мы русские».

Јесу ли мушкарци ту? — Јесу. Сви су ту.

«Мужчины здесь? — Да. Они все здесь».

А жене? — Нису. Жене су у продавници.

«А женщины? — Нет. Женщины в магазине».

16. Прочитајте и преведите дијалоге. Разиграјте их, замењајући издвојена реченицама у заградама.

здрав	здоровый
болестан (болесни)	больной
сви	все (сав весь)
час	урок

- а) — Је ли Петар у соби?
 — Не. Петар није у соби.
 — Да ли је Александар овде?
 Није. И он није у соби.
 (Јован — Небојша, Милан — Драган)

- б) — Јеси ли болесна?
 — Нисам. Нисам болесна, здрава сам. Али, мој муж је болестан.

(отац, ујак, брат, син)

- в) — Да ли сте Рус?
 — Нисам. Немац сам. Александар је Рус.
 (Србин, Енглец, Американац)

- г) — Јесте ли сви на часу?
 — Нисмо. Нисмо сви на часу. Јелена није ту.
 (Драгана, Милица, Зорица)

17. Одговори на питања по модели: Ја и Драган смо у ресторану. А Милица? — Милица није у ресторану.

Петар и Јелена су у соби. А Милош? Марија је студенткиња. А ви? Игор и Александар су туристи. А ми? Торба је на столицу. А ташна? Професор је овде. А студенти? Под је зелен. А зид? Наша плажа је велика. А ваза? Оловка је на столу. А књига? Милош је у ресторану. А Зора?

18. Устављајте потребну форму глагола бити и закончите реченице по модели: Петар ... у учионици, он је у ... — Петар није у учионици, он је у биоскопу.

Милица ... у соби, она ... Марија ... сада у Москви, она ... Јован и Милан ... у биоскопу, они... Ја ... на часу, ја ... Ми ... на селу, ми ... Ви ... у граду, ви ... Оловка ... у торби, она ... Торба ... на столу, она ... Оловке ... на столу, оне ... Ми... на мору, ми... Студент... у учионици, он...

Запомните:

— Ово је мој колега (моја колегиница, Петар, Марија)

— Драго ми је. (Мило ми је.) «Очень приятно».

Добро вече! «Добрый вечер!»

Лаку ноћ! «Спокойной ночи!»

19. Прочитајте и преведите дијалог. Разиграјте его, замења издвојена реченица са реченицама у скобама.

пријатељица	<i>подруга</i>
име	<i>имя</i>
презиме	<i>фамилия</i>

— Добро вече. Ово је **Татјана**. Ово су **Гордана** и **Драгица**. Оне су моје пријатељице.

— Драго ми је.

— Мило ми је.

— Да ли сте **Рускиња**?

— Јесам. Моје име је **Татјана**, по имену оца ја сам **Ивановна**, а презиме је **Петрова**.

(Мери Смит — Енглескиња; Мари Шарон — Францускиња; Ерика Штајн — Немица; Кет Бити — Американка; Николај Иванович Петров — Рус)

20. Прочитајте и преведите описане любиме девојке.

слика	1. <i>картина</i>
девојка	2. <i>фотографија</i>
Ја волим Драгану.	<i>девушка</i>
	<i>Ја люблю Драгану.</i>

висок (високи)	<i>высокий</i>
низак (ниски)	<i>низкий</i>
витак (витки)	<i>стройный</i>
плав (плави)	1. <i>голубой</i> ;
	2. <i>белокурый</i>
дуг (дуги)	1. <i>длинный</i> ; 2. <i>долгий</i>
кратак (кратки)	<i>короткий</i>
интелигентан (интелигентни)	<i>умный</i>
*коса (ж)	<i>волосы</i>
лице	<i>лицо</i>
*очи (ж мн.)	<i>глаза</i>
нос	<i>нос</i>
*образ	<i>щека</i>
*уста (ср. мн.)	<i>рот; губы</i>
румен (румени)	<i>розовый, румяный</i>
блед (бледи)	<i>бледный</i>
драг (драги)	<i>дорогой</i>
	<i>(милый, любимый)</i>
Ја те љубим!	<i>Я тебя целую!</i>

Запомните: волети «любить» — љубити «целовать».

Ово је слика. На слици је моја девојка. Зове се Драгана. Ја волим Драгану. Она је млада, није висока, али је витка. Њене очи су велике и плаве. Има дугу плаву косу. Њено лице је лепо и интелигентно. Има мали нос, румене образе и лепа уста. Моја драга! Ја те љубим!

Дополните описане любиме младе особе.

дечко	<i>парень, любимый</i>
-------	------------------------

Ово је слика. На слици је мој дечко. Зове се... Ја волим... Он је... Његове очи су... Има... косу. Његово лице

је... Има... нос,... образе,... уста. Мој драги! Ја те љубим!

• Опишите того, кого вы любите: отац, мајка, брат, сестра, син, кћерка, пријатељ, пријатељица, пас, мачак...

☞ 21. Переведите на сербский язык.

а) Игоря нет на уроке. Он в кино. Милош и Зора на ужине в ресторане. Новый текст в книге, а новые слова в словаре. Белый теплоход в порту. Преподаватели в университете, а студенты в кафе.

б) Это ваша ручка? Нет. Это ее ручка. Моя ручка серая. Чей это дом? Это их дом. Он большой и красивый. Их дочка сейчас в доме. Это ваш автомобиль? Нет. Это его автомобиль, а мой в гараже. А чей вон тот автомобиль? Это автомобиль Милоша. Это моя сестра, а это ее ребенок. Ее мужа сейчас нет в городе. Этот турист не русский, он немец. А вон тот? И тот немец. Это их комната.

в) Я красивая? — Да, красивая! — Спасибо! — Пожалуйста! Я глупый? — Нет, не глупый! — Что-что? — Ты умный! Пожалуйста, это ваш сок. — Спасибо! — Пожалуйста!

☞ 22. Перепишите латиницей задания 5, 20.

☑ 23. Добро пожаловать в Сербию и Черногорию!

Прочитайте слова и предложения. Перепишите их кириллицей.

Registracija, čekiranje   регистрација
(в аэропорту)

menjačnica	обменный пункт валюты
vodič	гид
Da li ste naš vodič?	Вы наш гид?
frizider	холодильник
Koja je sledeća stanica?	Какая следующая остановка?
robnna kuća	универмаг
Gde je robnna kuća?	Где универмаг?
brodić	маленький теплоход,
	катер
čamac	лодка
doručak	завтрак
ručak	обед
večera	ужин
Da li je doručak uključen?	Завтрак включен?
račun	счет
Molim vas, račun!	Счет, пожалуйста!
*pečenje	жаркое
pečeno prase	жареный поросенок
čevapčić	«чевапчич» (маленький люля-кебаб)
piće	напиток

стул	внтстл
одело	внвфел
бочка	кълу
рот; зубы	(ж) косл*
фильм	кълрел
холодильник	кълр
спасибо	пэл
цветы	елл
урок	кълр
чай	внншлм*
	место
	отонм

Словарь

апотека	аптека
аутомобил	автомобиль
биоскоп	кинотеатр
блед (бледи)	бледный
болестан (болесни)	больной
болница	больница
вече	вечер
*вечера	ужин
вино	вино
витак (витки)	стройный
гаража (ж)	гараж
двориште	двор
дечко	парень
добар (добри)	хороший
доручак	завтрак
дуг (дуги)	1. длинный; 2. долгий
*живот	жизнь
завесе (мн. ж)	занавески
зашто	почему
име	имя
*интелигентан (интелигентни)	умный
*истина	правда, истина
кафана	кафе, ресторанчик
кључ	ключ
*коса (ж)	волосы
кћерка	дочка
кућа	дом
леп	красивый, хороший
лице	лицо
лука	порт
*машина	станок
место	место
много	много

*молим	пожалуйста
море	море
нога	нога
ноћ (ж)	ночь
*образ	щека
*очи (мн. ж)	глаза
плав (плави)	1. голубой;
	2. светлый,
	белокурый
плажа (ж)	пляж
позориште	театр
помоћ (ж)	помощь
представа	спектакль
презиме	фамилия
програм (м)	программа
*реч (ж)	слово
речник	словарь
румен (румени)	розовый, румяный
ручак	обед
село	деревня, село
сельак	крестьянин
соба	комната
срећа	счастье
столица	стул
ћебе	одеяло
ћерка (кћерка)	дочка
*уста (мн. ж)	рот; губы
филм	фильм
фрижидер	холодильник
*хвала	спасибо
цвете (ср.)	цветы
*час	урок
чији	чей